

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 194/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. marca 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Gráčikom, Farská 40, Nitra, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 4 Tos 48/2020-3816 z 25. júna 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a namietané porušenie základných práv, resp. práv

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. augusta 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED]

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Gráčikom, ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Tos 48/2020-3816 z 25. júna 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) na hlavnom pojednávaní konanom 22. mája 2020 uznesením sp. zn. 4 Tk 3/2019 podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku rozhodol o zamietnutí žiadosti sťažovateľa a ďalších spoluobžalovaných o prepustenie z väzby. Okresný súd konštatoval, že dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku naďalej trvajú. Zároveň podľa § 80 ods. 1 písm. b) a c) a ods. 2 Trestného poriadku väzbu u obžalovaných nenahradil ich písomným sľubom a ani dohľadom probačného a mediačného úradníka. Uznesenie okresného súdu bolo vyhlásené v prítomnosti sťažovateľa a jeho obhajcu, a tak sťažovateľ, ako aj krajský prokurátor proti uzneseniu podali sťažnosť, ktorú následne aj písomne odôvodnili.

3. Krajský súd napadnutým uznesením rozhodol, že sťažnosť krajského prokurátora je čiastočne dôvodná a sťažnosti obžalovaných sú neopodstatnené, preto ich zamietol.

4. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti namieta, že krajský súd pri rozhodovaní o jeho žiadosti nekonal *„s osobitným urýchlením, ktoré je nutné dodržiavať v trestných najmä väzobných veciach, keď sa jedná o rozhodovanie o žiadosti o prepustenie z väzby“*. Sťažovateľ v rámci sťažnostnej argumentácie poukázal na časové súvislosti namietaného rozhodovania. Okresný súd o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu podanej 16. apríla 2020 rozhodol až uznesením z 22. mája 2020 a následne krajský súd o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu rozhodol až 25. júna 2020. O žiadosti tak konajúce súdy oboch stupňov súdy rozhodovali spolu 69 dní. Túto dobu rozhodovania sťažovateľ považuje za neúnosne dlhú *„aj s ohľadom na skutočnosť, že konanie*

o rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby nemôže byť excesívne vo vzťahu k jednému mesiacu na jednej inštancii od podania žiadosti o prepustenie z väzby“.

5. Sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 eur. Odôvodnil ju tým, že je potrebná na dovŕšenie ochrany porušených základných práv a práva.

6. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 3 a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozhodnutím Krajského súdu v Nitre, v konaní vedenom pod sp. zn. 4Tos/48/2020, porušené boli.

Uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn.: sp. zn. 4Tos/48/2020-3816 zo dňa 25.06.2020 sa zrušuje u prikazuje, aby sťažovateľa ako obžalovaného prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1.000,- Eur, ktoré je Krajský súd v Nitre Slovenskej republiky povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Relevantná právna úprava

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

9. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q) r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

12. Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci

a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

14. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

15. Napadnutým uznesením krajského súdu bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti rozhodnutiu, ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby. Sťažovateľ konkrétne vytýkal krajskému súdu, že o jeho sťažnosti rozhodoval neprimerane dlho.

III.A K námietke porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

16. Z obsahu ústavnej sťažnosti možno jednoznačne ustáliť, že sťažovateľ namieta porušenie označených základných práv a práv zdĺhavým rozhodovaním konajúcich súdov o jeho žiadosti o prepustenie z väzby.

17. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté aj právo obvineného iniciovať konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označeného ustanovenia ústavy korešponduje právam vyplývajúcim z čl. 5 ods. 4 dohovoru (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08).

18. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplývajú viaceré záruky, ktoré väzobne stíhaným obvineným (obžalovaným) poskytuje ústava a dohovor. Ustanovenie čl. 17 ods. 2 ústavy obsahuje pri väzbe také práva, akými sú právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť v zákonom určených prípadoch podmienené zárukou (m. m. III. ÚS 7/00, I. ÚS 34/04).

19. Ústavný súd zároveň judikoval, že právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy môže byť porušené aj tým, že orgány činné v trestnom konaní nepostupujú v trestnom konaní v čase, keď je obvinený vo väzbe, s osobitnou starostlivosťou a urýchlením (II. ÚS 55/98). Právo na súdnu ochranu v súvislosti s periodickým skúmaním dôvodnosti väzby, ako aj právo na urýchlené skúmanie dôvodnosti väzby sú teda obsiahnuté v čl. 17 ods. 2 ústavy. Nielen ústavný súd, ale aj štrasburské orgány ochrany práv súčasne zdôrazňujú, že rýchlosť preskúmania a rozhodovania o žiadostiach o prepustenie z väzby je nevyhnutné posudzovať a vykladať v závislosti od podmienok a okolností každej konkrétnej veci (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55). Vo svojej judikatúre už ústavný súd vyslovil, že požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke

preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (napríklad III. ÚS 255/03, III. ÚS 345/06, II. ÚS 353/06).

20. Ústavný súd vo vzťahu k sťažovateľom formulovanej námietke porušenia čl. 5 ods. 3 dohovoru v kontexte argumentácie obsiahnutej v danej časti ústavnej sťažnosti upriamuje pozornosť na ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej je čl. 5 ods. 3 dohovoru aplikovateľný na situáciu prvotnej súdnej kontroly zákonnosti obmedzenia osobnej slobody nasledujúcej bezprostredne po „zatknutí“ (prvotné rozhodovanie o vzatí do väzby), a teda na prípad sťažovateľa, u ktorého išlo o nasledujúcu previerku zákonnosti väzby – žiadosť o prepustenie na slobodu, aplikovateľný nie je (u takéhoto sťažovateľa tak prichádza do úvahy len aplikácia čl. 5 ods. 4 dohovoru). V tejto časti je preto ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená.

21. Z chronológie úkonov realizovaných krajským súdom pri rozhodovaní o väzbe sťažovateľa vyplýva, že krajský súd pri rozhodovaní postupoval plynule, bez akýchkoľvek prieťahov. Okresný súd rozhodol o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby (podanej podľa jeho tvrdenia 16. apríla 2020) na pojednávaní 22. mája 2020. Od tohto rozhodnutia okresného súdu do predloženia spisu krajskému súdu pre účel rozhodnutia o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu uplynulo 20 dní (súdny spis bol predložený na rozhodnutie o sťažnosti krajskému súdu 12. júna 2020). Od predloženia spisu krajskému súdu do vydania napadnutého uznesenia uplynulo 13 dní.

22. Ústavný súd považuje za potrebné na tomto mieste poukázať na § 45 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu sťažovateľa, ktorý je v tomto prípade zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom. Zároveň ústavný súd pri vyhodnocovaní sťažovateľovo návrhu na začatie konania dôsledne postupoval aj podľa § 39 ods. 2 zákona o ústavnom súde, teda jeho rozsah posudzoval z hľadiska celkového obsahu. Na základe uvedeného postupu ústavný súd konštatuje, že tvrdenia o porušení základných práv v súvislosti s napadnutým postupom a rozhodnutím okresného súdu v sťažovateľovej veci, ktoré sťažovateľ uvádza v texte sťažnosti

mimo tzv. petitu, je potrebné považovať iba za súčasť argumentácie sťažovateľa (obdobne III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07).

23. V danom prípade sťažovateľ, zastúpený advokátom, zrozumiteľne a jednoznačne označil za porušovateľa svojich základných práv a práv len krajský súd, preto sa ústavný súd v rámci viazanosti rozsahom a dôvodmi ústavnej sťažnosti mohol zaoberať iba dĺžkou rozhodovania krajského súdu (a nie aj postupom okresného súdu).

24. S prihliadnutím na citovanú judikatúru a priebeh konania na krajskom súde ústavný súd konštatuje, že konanie o sťažnosti sťažovateľa, ktoré trvalo na krajskom súde 13 dní, nevykazuje žiadne známky nečinnosti a zodpovedá požiadavke neodkladnosti a urýchleného rozhodovania o väzbe. Postup krajského súdu preto ústavný súd hodnotí ako plynulý, bezprietáhový a urýchlený. Tvrdenie sťažovateľa, že konanie na krajskom súde presiahlo dobu jedného mesiaca, nie je pravdivé.

25. Vzhľadom na uvedené nie je možné dospieť k záveru, že by krajský súd v súvislosti s dĺžkou rozhodovania o väzbe porušil sťažovateľom označené práva.

III.B K námietke porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

26. Rozhodovacia činnosť ESLP jednoznačne vymedzila záver, že záruky čl. 6 dohovoru sa v „trestných“ veciach týkajú len konaní, v ktorých sa rozhoduje o „oprávnenosti“ obvinenia, a nevzťahujú sa na mnohé konania súvisiace s trestným stíhaním, ktorých predmetom nie je rozhodovanie o oprávnenosti obvinenia, t. j. rozhodovanie o vine a treste. Vychádzajúc z uvedeného, režimu čl. 6 dohovoru nepodlieha (okrem iného) rozhodovanie o väzbe (Neumeister c. Rakúsko z 26. 6. 1968 a Matznetter c. Rakúsko z 10. 11. 1969). Procesné garancie pri súdnej kontrole väzby poskytuje čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru.

27. Obdobne na to poukazuje judikatúra ústavného súdu, podľa ktorej konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení samotnom (konaniami vo veci samej týkajúcimi sa viny obvinenej osoby) a ani konaniami o právach alebo záväzkoch občianskoprávneho charakteru, na ktoré sa vzťahuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 dohovoru (napr. I. ÚS 200/06, III. ÚS 277/07).

28. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde o odmietnutí ústavnej sťažnosti sťažovateľa pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

29. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2021

Robert Šorl
predseda senátu